

Strategia Rozwoju Edukacji Przedszkolnej w Dzielnicy Targówek

POMOC TECHNICZNA
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

MIASTO
STOŁECZNE
WARSZAWA

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI FUNDUSZ
ROZWOJU REGIONALNEGO

Spis treści

1. Cele i funkcje strategii oraz partycypacyjny charakter procesu.....	4
2. Projekt od „Diagnozy do strategii – model planowania rozwoju usług publicznych”	5
3. Przebieg procesu	6
4. Charakterystyka dzielnicy	8
5. Diagnoza stanu usług przedszkolnych w dzielnicy	10
a. Sieć przedszkoli.....	10
b. Aktywność przedszkoli	11
c. Zadowolenie mieszkańców dzielnicy z usług przedszkolnych	12
6. Analiza SWOT	14
7. Główne problemy	17
8. Wizja i misja.....	18
9. Cele strategiczne	18
10. Harmonogram	23

Spis rysunków

Rysunek 1 Procent dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją przedszkolną w latach 2010-2013	10
Rysunek 2 Odpowiedzi respondentów na pytanie „Jak ocenia Pan(i) jakość usług edukacyjnych publicznych przedszkoli w dzielnicy?”	13

1. Cele i funkcje strategii oraz partycypacyjny charakter procesu

Strategia Rozwoju Edukacji Przedszkolnej w Dzielnicy Targówek jest dokumentem odpowiadającym na potrzeby związane z zadaniami dzielnicy w obszarze oświaty i edukacji. Ustawa o ustroju miasta stołecznego Warszawy (z dnia 15 marca 2002 r.) zakładając utworzenie dzielnic wpisała w ich kompetencje sprawy lokalne, m.in.: utrzymywanie placówek oświaty i wychowania oraz podejmowanie we własnym zakresie działań na rzecz zaspokajania zbiorowych potrzeb wspólnoty mieszkańców dzielnicy. Poniższy dokument jest wyrazem strategicznego podejścia do tego zadania poprzez diagnozę problemów, określenie celów i zaprogramowanie działań w wyżej wymienionych obszarach.

Prezentowany dokument jest też wyrazem nowego myślenia o współpracy administracji publicznej i obywateli, którego celem jest dowartościowanie partycypacji obywatelskiej i włączania mieszkańców w procesy decyzyjne. Partycypacyjny charakter procesu stał się okazją do dialogu pomiędzy przedstawicielami różnych jednostek samorządu terytorialnego (Centrum Komunikacji Społecznej, Biuro Edukacji, władze dzielnicy i pracownicy Wydziału Edukacji i Wychowania), dyrektorów i pracowników placówek oświatowych, rodziców oraz mieszkańców dzielnicy. Proponowany kształt dokumentu jest efektem dyskusji i prac podejmowanych na warsztatach strategicznych prowadzonych od września 2013 do listopada 2014.

Strategia Rozwoju Edukacji Przedszkolnej w Dzielnicy Targówek jest dokumentem wpisującym się w proces strategicznego myślenia o rozwoju tej sfery usług publicznych. Prace nad partycypacyjnym wypracowaniem strategii zostały podjęte oddolnie i nie miały być prostą operacjonalizacją na poziomie dzielnicowym dokumentów ogólno-miejskich i krajowych. Jednak dokument w wielu miejscach jest komplementarny z innymi dokumentami strategicznymi odnoszącymi się do świadczenia usług edukacyjnych. W szczególności chodzi tu o "Program rozwoju edukacji w Warszawie w latach 2013-2020" opisujący cele i sposoby rozwoju warszawskiej edukacji w najbliższych latach. Strategia Rozwoju Edukacji Przedszkolnej w Dzielnicy Targówek, uwzględnia projektowanie działań

pod kątem możliwego wsparcia oferowanego w ramach nowej perspektywy finansowej UE do 2020 roku.

Ze względu na swoją specyfikę, przygotowany dokument strategiczny będzie materiałem o charakterze fakultatywnym tzn. opcjonalnym w realizacji. Jego podstawowym zadaniem jest wskazanie na główne cele rozwojowe, wpisujące się w dokumenty wyższego rzędu, wyznaczające obszary rozwojowe. Strategia daje odpowiedź na pytanie w jakim kierunku zmierzać, by wzmacniać zidentyfikowane na etapie diagnozy mocne strony i wykorzystywać pojawiające się szanse, a także jak reagować na słabości i zagrożenia wpływające na świadczone usługi edukacyjne.

W ramach projektu „Od diagnozy do strategii” realizowanego przez Centrum Komunikacji Społecznej Miasta Stołecznego Warszawy w partnerstwie z Pracownią Badań i Innowacji Społecznych „Stocznia” zarządy warszawskich dzielnic miały możliwość wybrać jeden z obszarów swojego działania i objąć go partycypacyjnym procesem przygotowywania strategii rozwoju usług publicznych. Zarząd Dzielnicy Targówek w toku konsultacji z szerokim gronem interesariuszy podjął w 2013 roku decyzję o rozpoczęciu prac nad partycypacyjnym utworzeniem strategii rozwoju usług edukacji przedszkolnej. Decyzja ta miała przede wszystkim podkreślić wagę i znaczenie, jakie społeczność mieszkańców Targówka przykładła do kwestii jakości funkcjonowania systemu przedszkolnego. Nacisk na partycypacyjny proces tworzenia dokumentu jest wyrazem przekonania władz dzielnicy o potrzebie wspólnego rozwiązywania problemów oraz dowodem zaufania do potencjału lokalnej społeczności. Po przyjęciu dokumentu przez Zarząd Dzielnicy Targówek, to on oraz wskazane przez niego jednostki (np.: Wydział Edukacji i Wychowania i inne) będą odpowiadać za realizację dokumentu.

2. Projekt od „Diagnozy do strategii – model planowania rozwoju usług publicznych”

Niniejszy dokument strategiczny powstał w ramach projektu realizowanego przez Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy „Od diagnozy do strategii – model planowania rozwoju usług publicznych”. W projekcie uczestniczyło 18 dzielnic Warszawy oraz 7 gmin ościennych (Michałowice, Łomianki, Pruszków, Kobylka, Lesznowola, Piaseczno,

Konstancin-Jeziorna). Celem projektu było pogłębienie i uporządkowanie wiedzy samorządu na temat jakości i dostępności wybranych usług publicznych (edukacyjnych, zdrowotnych, kulturalnych, komunalnych, komunikacyjnych) oraz wzmocnienie umiejętności planowania rozwoju usług publicznych poprzez opracowanie założeń do dokumentu strategicznego. Ważnym elementem projektu było wzmocnienie udziału mieszkańców w procesie diagnozowania jakości i dostępności usług publicznych oraz planowania rozwoju tych usług. We wszystkich dzielnicach Warszawy przeprowadzono badania zadowolenia z różnych usług publicznych świadczonych przez samorząd, które są częścią zawartej w diagnozy (rozdział 5). Na kolejnych warsztatach przedstawiciele urzędów poszczególnych dzielnic, dyrektorzy, nauczyciele oraz rodzice wspólnie pracowali nad wizją i misją oświaty, celami strategicznymi oraz działaniami, które pozwolą na ich osiągnięcie.

3. Przebieg procesu

Proces tworzenia strategii początkowo kierowany był przez agencję ResPublic, a następnie przez moderatorów z Fundacji Pole Dialogu. W warsztatach uczestniczyli przedstawiciele Urzędu Dzielnicy Targówek, dyrektorzy przedszkoli i szkół podstawowych prowadzących oddziały przedszkolne, nauczyciele oraz rodzice. W sumie odbyło się 7 warsztatów (2 na jesieni 2013 r. i 5 na jesieni 2014 r.), podczas których udało się opracować główne części strategii.

Tabela 1 Przebieg procesu opracowania Strategii Rozwoju Edukacji Przedszkolnej

Wydarzenie	Termin	Uczestnicy	Cel
Badanie „Jakość życia mieszkańców dzielnicy Targówek	październik-grudzień 2013	Reprezentatywna próba losowa mieszkańców dzielnicy (N=400) w wieku 15+, zaprojektowana w taki sposób, aby proporcje między kobietami i mężczyznami oraz grupami wieku odzwierciedlały strukturę populacji generalnej w dzielnicy.	Poznanie potrzeb, postaw i opinii mieszkańców dzielnicy na temat jakości życia na Targówku.
Warsztat strategiczny	14.10.2013	Burmistrz Dzielnicy, czterech Wiceburmistrzów, Naczelnik Wydziału Kultury i Promocji,	Analiza stanu usług publicznych oraz wybór kategorii usług priorytetowej dla dzielnicy.

		Naczelnik Wydziału Edukacji i Wychowania, Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych i Zdrowia, Naczelnik Wydziału Infrastruktury, Naczelnik Wydziału Obsługi Urzędu i Informatyki, Naczelnik Wydziału Ochrony Środowiska, Dyrektor Domu Kultury "Zacisze", Dyrektor Domu Kultury "Świt", Dyrektor Ośrodka Pomocy Społecznej	
Warsztat kierunkowy	15.11.2013	W warsztacie uczestniczyły 34 osoby – przedstawiciele Rady Dzielnicy, Wydziału Edukacji i Wychowania, Dzielnicowego Biura Finansów Oświaty, Wydziału Inwestycji, Zespołu Sportu i Rekreacji, dyrektorzy publicznych przedszkoli, szkół podstawowych, gimnazjów i liceów, przedstawiciele domów kultury i innych placówek pozaszkolnych oraz rodzice.	Opracowanie pogłębionej diagnozy usług edukacyjnych w dzielnicy.
Badanie usług przedszkolnych na terenie dzielnicy Targówek	styczeń-luty 2014	Badanie składało się z dwóch części – ilościowej (ankieta) oraz jakościowej (wywiady grupowe, wywiady indywidualne, spacery badawcze). W części ilościowej badania udział wzięło 560 rodziców, których dzieci korzystają z usług przedszkolnych na terenie dzielnicy Targówek (niezależnie od miejsca zamieszkania). W ramach części jakościowej badania przeprowadzono 3 wywiady grupowe – w każdym brało udział 8 osób. Dwa wywiady grupowe były z rodzicami dzieci uczęszczających do przedszkola na Targówku, jeden z rodzicami, których dzieci nie chodzą do przedszkola. z pracownikami instytucji świadczącymi usługi dla dzieci w wieku przedszkolnym na terenie Targówka.	Celem badania było zdiagnozowanie potrzeb rodziców w obszarze edukacji przedszkolnej.
Warsztat strategiczny	18.09.2014	W warsztacie uczestniczyło ponad 30 osób – dyrektorzy wszystkich publicznych przedszkoli działających na terenie Targówka, dyrektorzy szkół podstawowych, w których zorganizowane są oddziały przedszkolne,	Opracowanie głównych założeń strategii, definicja najważniejszych pojęć: przedszkole dobrej jakości i bezpieczne przedszkole. Omówienie roli przedszkola w społeczności lokalnej.

		przedstawiciele urzędu dzielnicy oraz dwóch rodziców.	
Warsztat interpretacyjny	09.10.2014	W warsztacie uczestniczył Burmistrz dzielnicy, Naczelnik Wydziału Oświaty i Wychowania oraz trzech pracowników tego wydziału, Naczelnik Wydziału Spraw Społecznych, Naczelnik Wydziału Inwestycji, przedstawicielka Biura Edukacji, pracownik Wydziału Kultury oraz trzech ekspertów	Omówienie możliwych kierunków rozwoju edukacji przedszkolnej z udziałem ekspertów.
Warsztat partycypacyjny I	23.10.2014	W warsztacie uczestniczyło 29 osób: 2 przedstawicielki OPS, 3 dyrektorki przedszkoli, 5 pracowników szkół podstawowych, 4 przedstawiciele urzędu oraz 15 nauczycieli z przedszkoli.	Opracowanie działań do wybranych celów strategicznych.
Warsztat partycypacyjny II	30.10.2014	W warsztacie uczestniczyło 29 osób: 20 przedstawicieli rodziców, 4 przedstawiciele urzędu oraz 5 dyrektorów szkół i przedszkoli.	Opracowanie działań do wybranych celów strategicznych.

4. Charakterystyka dzielnicy

Targówek to dzielnica prawobrzeżnej Warszawy zamieszkała przez ponad 120 tys. mieszkańców. Od północy Targówek graniczy z Białołęką, od wschodu z dzielnicą Rembertów oraz miastami Żąbki i Marki, od południa z Pragą-Południe, a od zachodu z Pragą Północ. Przed 1994 rokiem obecne tereny Targówka należały administracyjnie do dzielnicy Praga-Północ i chociaż od tego czasu minęło już 20 lat, mieszkańcy Warszawy często mylą Targówek z Pragą. Targówek ma jednak silną tożsamość i wyraźnie odróżnia się od otaczających go dzielnic. Historia dzielnicy sięga IX – X wieku, gdy na terenie obecnego Lasu Bródnowskiego powstał warowny gród.

Dzielnica podzielona jest na siedem osiedli, które różnią się od siebie zarówno rodzajem zabudowy, jak i strukturą społeczną. Bródno, Bródno-Podgrodzie oraz Targówek Mieszkaniowy to największe osiedla w dzielnicy z charakterystyczną wielopiętrową zabudową z lat 70-tych. Między nimi rozciąga się osiedle domów jednorodzinnych – Zacisze. Pozostałe części Targówka mają głównie charakter przemysłowy – Elsnerów, Targówek

Fabryczny i Utrata są rzadko zaludnione, z nielicznymi kamienicami i ceglaną zabudową. Od kilku lat ten obszar Targówka jest miejscem licznych inwestycji – coraz więcej firm lokalizuje tu swoje centra logistyczne, magazyny oraz siedziby firm.

Według rankingu dzielnic Urzędu Statystycznego w Warszawie, Targówek zajmuje 8. miejsce w Warszawie pod względem atrakcyjności życia dla rodzin z małymi dziećmi¹. Zdaniem mieszkańców dzielnicy², Targówek jest dzielnicą bardzo zróżnicowaną ze względu na dostęp do przedszkoli, terenów zielonych oraz placów zabaw dla dzieci. Na starych osiedlach (budownictwo z lat 70-tych i 80-tych) jest wiele placów zabaw dla dzieci oraz wiele niezabudowanych, zielonych przestrzeni między blokami, na nowych osiedlach oraz na Zaciszu dostęp do tych terenów jest znacznie gorszy. Ważnym terenem rekreacji dla mieszkańców Targówka, a zwłaszcza dla rodziców z dziećmi, jest Park Bródnowski. Central Park, jak żartobliwie zwą go mieszkańcy dzielnicy, to miejsce niezwykle w skali Warszawy – to właśnie tu w 2009 roku z inicjatywy artysty i performerera Pawła Althamera, Urzędu Dzielnicy Targówek oraz Muzeum Sztuki Nowoczesnej, powstał Park Rzeźby, gdzie swoje prace wystawiają światowej sławy artyści. W dzielnicy działa wielu lokalnych aktywistów animujących życie społeczne i kulturalne oraz wspomniany już artysta – Paweł Althamer, który swoimi różnymi akcjami performatywnymi (np. napis Bródno na jednym z bloków utworzony z zapalonych świateł, wycieczki złotym autobusem „Złoty Marzyciel”) promuje sąsiedzką wspólnotę Targówka w kraju i za granicą. Ciekawe inicjatywy lokalne takie jak Domek Herbaciany, Kino na Bloku, czy Kino Klatka budują pozytywny obraz Targówka w oczach jego mieszkańców. Inicjatywy edukacyjne, które odróżniają Targówek od innych dzielnic, to m.in. Forum Rodziców (spotkania rodziców szkół i przedszkoli), Wszechnica Edukacyjna Targówek (cykl bezpłatnych wykładów przeznaczonych dla rodziców na temat wychowania i edukacji dzieci) oraz amatorski Teatr Nauczycieli Targówka „Na chwilę”.

¹ Wskaźnik syntetyczny stworzony na podstawie liczby korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w przeliczeniu na 1 tys. ludności, odsetka powierzchni parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni ogółem (%), liczby dzieci w przedszkolach przypadająca na 1 tys. dzieci w wieku 3-6 lat; uczniów przypadających na 1 komputer z dostępem do Internetu w szkołach podstawowych oraz liczby ludności przypadającej na 1 sklep. Urząd Statystyczny w Warszawie (2013) *Ranking dzielnic Warszawy pod względem atrakcyjności warunków życia*.

² Na podstawie badania usług przedszkolnych na terenie dzielnicy Targówek.

5. Diagnoza stanu usług przedszkolnych w dzielnicy

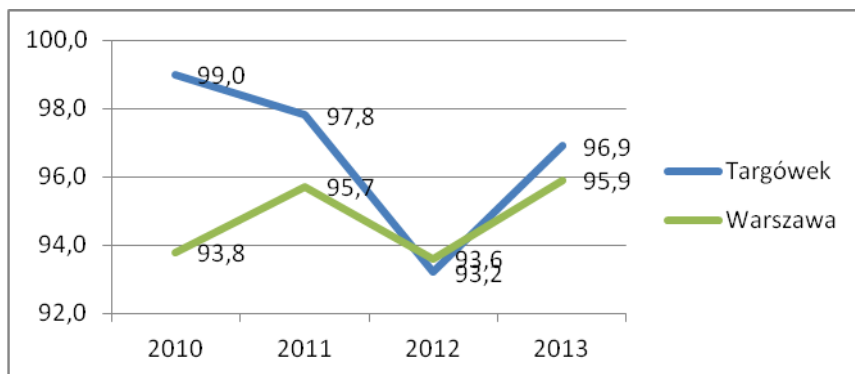
Przedstawiona w niniejszym rozdziale diagnoza oparta jest na danych zastanych, danych z badania ilościowego „Jakość życia mieszkańców dzielnicy Targówek” przeprowadzonego na jesieni 2013 r. oraz badania ilościowego i jakościowego dotyczącego funkcjonowania edukacji przedszkolnej na Targówku przeprowadzonego na początku roku 2014.

a. Sieć przedszkoli

Sieć przedszkolną w dzielnicy Targówek tworzy 21 przedszkoli publicznych (w tym jedno integracyjne i jedno z oddziałami integracyjnymi), 21 przedszkoli niepublicznych, 41 oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, 5 niepublicznych punktów przedszkolnych oraz 1 niepubliczny zespół wychowania przedszkolnego. Sieć uzupełniają placówki pozaszkolne – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna nr 13 oraz VIII Ogród Jordanowski.

Wskaźnik upowszechnienia edukacji przedszkolnej dzieci w wieku 3-5 lat wynosi na Targówku 96,9% (BDL GUS 2013) i jest nieco powyżej średniej dla Warszawy (Rysunek 1).

Rysunek 1 Procent dzieci w wieku 3-5 lat objętych edukacją przedszkolną w latach 2010-2013

Źródło: BDL GUS 2013

Mimo wysokiego wskaźnika upowszechnienia edukacji przedszkolnej, liczba miejsc w publicznych przedszkolach jest niewystarczająca względem potrzeb – w dzielnicy cały czas powstają nowe osiedla mieszkaniowe, a do przedszkoli na Targówku migrują dzieci z Białołęki. Rodzice oceniają zapisanie dziecka do publicznego przedszkola jako bardzo trudne. Dzielnica stale zwiększa liczbę miejsc w przedszkolach: w roku szkolnym 2013/2014

zakończono budowę 6–oddziałowego przedszkola przy ul. H. Sternhela, utworzono dwa dodatkowe oddziały w Przedszkolu nr 103 i w Przedszkolu nr 123, a od roku 2014 trwa rozbudowa Przedszkola nr 94 i budowa modułów przy Szkole Podstawowej nr 277. Wielu rodziców z powodu braku miejsc w publicznych przedszkolach, decyduje się na posłanie dziecka do jednego z licznych przedszkoli niepublicznych, których szybko przybywa w dzielnicy.

Przedszkola są nierównomiernie rozmieszczone na terenie dzielnicy. Najlepszy dostęp do przedszkoli zdaniem mieszkańców jest na starych osiedlach, gdzie infrastruktura przedszkolna została zaplanowana i dostosowana do liczby mieszkańców budowanych w latach 70-tych osiedli mieszkaniowych. Rodzice raczej pozytywnie oceniają lokalizację infrastruktury publicznych przedszkoli – budynki chociaż stare, są dostosowane do potrzeb małych dzieci, mają odpowiedni metraż, brak w nich schodów, za to są duże ogrody i place zabaw. Nieliczni rodzice zwracają uwagę na zły stan techniczny budynków oraz przylegających doń terenów. Coraz więcej rodziców przywozi dzieci do przedszkoli samochodami, dlatego problemem dla części rodziców jest brak miejsc parkingowych w pobliżu przedszkoli. W ostatnich latach na Targówku powstało wiele nowych osiedli mieszkaniowych, na których powstały przedszkola niepubliczne. Zdaniem rodziców przedszkola niepubliczne są zazwyczaj lokalizowane w budynkach nieprzystosowanych do tego celu – domach jednorodzinnych lub na parterach domów wielorodzinnych, bez dostępu do terenów rekreacyjnych dla dzieci. Rodzice uważają, że największą zaletą niepublicznych placówek są mało liczne grupy oraz bogata oferta zajęć pozalekcyjnych w przeciwieństwie do przedszkoli publicznych, w których grupy są liczne, a liczba godzin zajęć pozalekcyjnych zbyt mała w stosunku do oczekiwań rodziców. Średnia liczba dzieci w publicznych oddziałach przedszkolnych na Targówku (w przedszkolach i szkołach podstawowych) wynosi 26,1 i jest wyższa niż średnia dla Warszawy (25,2) (BDL GUS 2013).

b. Aktywność przedszkoli

Przedszkola na Targówku są niezwykle aktywne – nie sposób wyliczyć wszystkich projektów, programów, konkursów i inicjatyw, które organizują i w których uczestniczą. Do jednych z wielu ciekawszych wydarzeń można zaliczyć, np. spartakiadę przedszkolaków, czy wycieczki rowerowe organizowane przez przedszkole dla rodziców i dzieci w celu poznania najbliższej

okolicy. Przedszkola na Targówku realizują także liczne programy wychowawcze i adaptacyjne, które są szczególnie dobrze oceniane przez rodziców. Wiele placówek podjęło współpracę z zagranicą, wszystkie zaś realizują zróżnicowane programy profilowane, np. z edukacji europejskiej, ekologicznej, zdrowotnej, patriotycznej, informatycznej czy muzycznej, a trzy przedszkola realizują innowacje pedagogiczne. Aktywność przedszkoli na Targówku została podsumowana na konferencji w kwietniu 2014 roku „Spełnijmy marzenia dzieci”.

We wszystkich przedszkolach na Targówku prowadzone są bezpłatne zajęcia dodatkowe, jednak zdaniem rodziców, brak organizacji płatnych zajęć znacząco pogorszyło jakość oferty i powiększyło dysproporcje w tym zakresie między placówkami publicznymi i niepublicznymi. Obecnie najczęściej prowadzone w przedszkolach zajęcia to: rytmika, gimnastyka korekcyjna i zajęcia z języków obcych. Różne zajęcia dodatkowe skierowane do małych dzieci oferowane są także przez placówki pozaszkolne – Dom Kultury „Świt”, Dom Kultury „Zacisze” i Ogród Jordanowski (np. Klub Przedszkolaka). Z przeprowadzonych badań wynika jednak, że wielu rodziców nie wie o tej istniejącej ofercie zajęć dodatkowych. Wydaje się, że problemem jest niewystarczające informowanie rodziców o dostępnej, zewnętrznej ofercie zajęć dodatkowych dla małych dzieci.

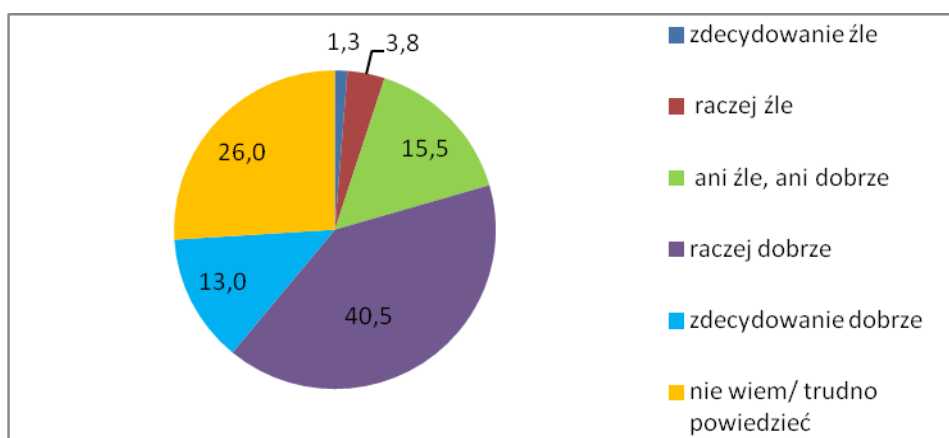
c. Zadowolenie mieszkańców dzielnicy z usług przedszkolnych

Z przeprowadzonych badań wynika, że na ogólne zadowolenie rodziców z przedszkola największy wpływ mają kompetencje nauczycieli, współpraca placówki z rodzicami oraz oferta zajęć podstawowych. Mniejsze znaczenie ma natomiast oferta zajęć dodatkowych i infrastruktura placówki. Najmniejszy wpływ na ogólne zadowolenie z placówki mają godziny otwarcia i zamknięcia przedszkola. Rodzice z Targówka najbardziej zadowoleni są z kompetencji nauczycieli oraz godzin pracy placówek. Wszystkie osoby pracujące w przedszkolach (nauczyciele, dyrektorzy, woźne) są oceniane bardzo pozytywnie przez rodziców. Kadra przedszkoli określana jest jako „ciepła”, „kompetentna i „zaangażowana”. Rodzice są zadowoleni z indywidualnego podejścia do każdego dziecka (nauczyciele znają imiona dzieci, wiedzą co lubią, a czego nie, są otwarci na różne potrzeby dzieci). Szczególnie doceniane są tygodnie adaptacyjne realizowane w większości przedszkoli, które pozwalają na

poznanie przedszkola i zaaklimatyzowanie się w nim. Większość rodziców jest zadowolona z godziny otwarcia i zamknięcia przedszkoli. Kolejnym pozytywnie ocenianym przez rodziców aspektem pracy przedszkoli są zajęcia realizowane w ramach podstawy programowej. Zdaniem rodziców są one ciekawe i urozmaicone. Ważnym elementem oceny przedszkola jest otwartość pracowników placówki na zgłaszane przez rodziców uwagi oraz gotowość do współpracy. Jedynie nieco ponad 40% przebadanych rodziców jest bardzo zadowolona z komunikacji z placówką. Podstawą dobrej komunikacji jest sprawny obieg informacji między obiema stronami. Podczas warsztatów partycypacyjnych okazało się, że istnieją problemy w odbiorze informacji przekazywanych przez Urząd Dzielnicy do przedszkoli, a potem do rodziców. Rodzice często nie wiedzą o wielu akcjach i wydarzeniach organizowanych w dzielnicy, np. podczas warsztatów okazało się, że wielu rodziców należących do Rady Rodziców nie wie, że na Targówku działa Forum Rodziców.

Z badań „Jakości życia mieszkańców dzielnicy Targówek” przeprowadzonych przez Centrum Komunikacji Społecznej Urzędu m.st. Warszawy wynika, że średnia ocena zadowolenia mieszkańców z usług edukacji przedszkolnej na Targówku, w skali od 1 (zdecydowanie źle) do 5 (zdecydowanie dobrze), wynosi 3,9 i jest wyższa niż średnia dla całej Warszawy (3,7). Zdecydowanie dobrze lub raczej dobrze edukację przedszkolną ocenia ponad połowa badanych (Rysunek 2). Jedynie 5,1% respondentów ocenia jakość usług świadczonych przez przedszkola zdecydowanie źle lub raczej źle. Najczęstsze powody złej oceny usług świadczonych przez publiczne przedszkola to trudności z zapisaniem dziecka do przedszkola, zły stan techniczny placówki oraz zbyt duża odległość do placówki.

Rysunek 2 Odpowiedzi respondentów na pytanie „Jak ocenia Pan(i) jakość usług edukacyjnych publicznych przedszkoli w dzielnicy?”

Źródło: badanie „Jakość życia mieszkańców w dzielnicy Targówek”

6. Analiza SWOT

Analiza SWOT to często wykorzystywana w strategiach metoda porządkowania informacji w danym obszarze. Mocne strony (strengths) to wszystko to, co stanowi atut Dzielnicy Targówek w obszarze edukacji przedszkolnej, co działa dobrze i jest powodem do dumy. Słabe strony (weaknesses) to wszystko to, co stanowi problem czy słabość. Szanse (opportunities) to możliwości, które mogą przyczynić się do pozytywnej zmiany, zagrożenia (threats) to wszystko to, co może przyczynić się do niekorzystnych zjawisk. Mocne i słabe strony odnoszą się do teraźniejszości i obecnych zasobów, natomiast szanse i zagrożenia związane są z przyszłością i czynnikami zewnętrznymi, które mogą wpłynąć na sposób funkcjonowania edukacji przedszkolnej na Targówku.

MOCNE STRONY edukacji przedszkolnej na Targówku:

- aktywność przedszkoli w realizacji projektów edukacyjnych oraz otwartość na współpracę partnerską

Przedszkola na Targówku są bardzo aktywne i biorą udział w wielu projektach edukacyjnych. Część z tych projektów inicjowana jest przez przedszkola z dzielnicy, inne to projekty krajowe lub międzynarodowe. Pracownicy przedszkoli są otwarci na współpracę partnerską z innymi podmiotami i środowiskami.

- dobra kadra

Rodzice są bardzo zadowoleni z kompetencji nauczycieli pracujących w przedszkolach i ich indywidualnego podejścia do każdego dziecka – nauczyciele znają imiona dzieci, wiedzą co lubią, a czego nie, są otwarci na różne potrzeby dzieci. Rodzice doceniają kompetencje i zaangażowanie wszystkich pracowników przedszkoli.

- dobry stan techniczny niektórych budynków

Zarówno niektóre nowopowstałe przedszkola (np. przy ul. Syrokomli), jak i stare przedszkola, ale po gruntownym remoncie (np. przy ul. Turmonckiej i ul. Hieronima) są w dobrym stanie technicznym, mają nowoczesne wyposażenie i są przystosowane do potrzeb dzieci niepełnosprawnych.

- działania dzielnicy zwiększające świadomość społeczną w obszarze edukacji i wychowania

Dzielnica Targówek od kilku lat stara się podnosić świadomość rodziców w obszarze edukacji i wychowania organizując cykl bezpłatnych wykładów przeznaczonych dla rodziców na temat wychowania i edukacji dzieci w ramach Wszechnicy Edukacyjnej.

SŁABE STRONY edukacji przedszkolnej na Targówku:

- stan techniczny i niewystarczające wyposażenie niektórych placówek

Niektóre z budynków przedszkolnych są w niezadawalającym stanie technicznym, a wyposażenie nie zawsze jest dostosowane do potrzeb małych dzieci, np. barierki są na nieodpowiedniej wysokości. Zdaniem rodziców niektóre oddziały przedszkolne przy szkołach podstawowych są niewystarczająco wyposażone w zabawki.

- słabe zaangażowanie rodziców w życie przedszkoli i zła komunikacja między rodzicami a przedszkolami

Frekwencja rodziców na zebraniach, jak i na innych wydarzeniach organizowanych przez placówki przedszkolne jest niska. Rodzice mało aktywnie włączają się w życie przedszkola i czują się niepoinformowani o wielu inicjatywach przedszkoli i urzędu, np. przedstawiciele Rad Rodziców nie wiedzą o comiesięcznych spotkaniach Rady Rodziców. Przedszkola w niewystarczającym stopniu informują rodziców o organizacji pracy placówki, np. rodzice są niezadowoleni z czasu trwania zajęć sportowych, podczas gdy długość takich zajęć nie zależy od postanowień konkretnego przedszkola, gdyż reguluje ją podstawa programowa.

- brak wystarczającej liczby etatów nauczycielskich i pomocniczych

W przedszkolach, zdaniem rodziców brakuje personelu pomocniczego (woźnych, szatniarzy, pomocy nauczycieli). Brak wystarczającej liczby pracowników powoduje spadek bezpieczeństwa dzieci w przedszkolu.

- przepełnione świetlice

Wiele dzieci z oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych po skończonych zajęciach musi zostać na świetlicy. W świetlicach przebywa bardzo dużo dzieci, co zwiększa ryzyko wypadku. Dodatkowo hałas na jaki narażone są dzieci, wpływa negatywnie na ich rozwój.

SZANSE dla edukacji przedszkolnej na Targówku

- nawiązanie współpracy z przedsiębiorstwami działającymi w dzielnicy

Na terenie dzielnicy Targówek działa kilka dużych przedsiębiorstw, w tym IKEA i Procter&Gamble, które w ramach koncepcji społecznej odpowiedzialności biznesu od lat angażują się w życie dzielnicy. Działające na Targówku firmy mogłyby wspomóc dzielnicę np. w doposażeniu placówek przedszkolnych czy remontach.

- współpraca z lokalnymi aktywistami

Na Targówku aktywnie działa znany artysta Paweł Althamer oraz silna grupa miejskich aktywistów animujących życie społeczne i kulturalne. Ich działania w środowisku lokalnym mogłyby pomóc w zaktywizowaniu części rodziców do współpracy z przedszkolami.

- wprowadzenie rejonizacji przedszkoli

Wedle wyliczeń Urzędu Dzielnicy Targówek, wprowadzenie rejonizacji sprawiłoby, że miejsc w przedszkolach starczyłoby dla wszystkich dzieci zamieszkałych w dzielnicy Targówek. Nie ma jednak odpowiednich przepisów prawnych zezwalających na wprowadzenie rejonizacji.

- pozyskanie środków unijnych

Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej daje możliwość pozyskania środków na zajęcia dodatkowe dla przedszkolaków oraz różne projekty edukacyjne.

ZAGROŻENIA dla edukacji przedszkolnej na Targówku

- migracja dzieci z innych dzielnic do przedszkoli na Targówku

Dzielnica systematycznie zwiększa liczbę miejsc w przedszkolach, jednak brak rejonizacji przedszkoli powoduje, że do placówek na Targówku uczęszczają także dzieci z innych dzielnic, zwłaszcza Białołęki. Rodzi to zagrożenie, że pomimo systematycznej rozbudowy infrastruktury przedszkolnej, nie uda się zaspokoić potrzeb wszystkich mieszkańców dzielnicy.

- brak środków na stworzenie nowych miejsc w przedszkolach

Dzielnica cały czas podejmuje działania mające na celu zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach poprzez rozbudowę istniejących placówek oraz budowę nowych, jednak inwestycje w infrastrukturę wiążą się z bardzo dużymi kosztami. W związku z uzależnieniem budżetu inwestycyjnego dzielnicy od decyzji władz Warszawy, istnieje zagrożenie związane z brakiem środków na stworzenie nowych miejsc w przedszkolach.

- obawa niespełnienia zapisów tzw. ustawy przedszkolnej gwarantującej każdemu dziecku miejsce w przedszkolu od września 2017 roku

Istnieje obawa, że w związku z niewystarczającymi środkami oraz opóźnieniami w budowie i rozbudowie przedszkoli, dzielnica nie spełni ustawowego obowiązku gwarantującego każdemu dziecku miejsca w przedszkolu od września 2017 roku.

7. Główne problemy

Jednym z głównych problemów edukacji przedszkolnej na Targówku jest **brak wystarczającej liczby miejsc w przedszkolach**. Rodzice, których dziecko nie znalazło miejsca w przedszkolu publicznym w Dzielnicy Targówek mogą umieścić dziecko w przedszkolu na terenie innej dzielnicy Warszawy albo zmuszeni są do posłania dziecka do przedszkola niepublicznego, co wiąże się dla nich z dużym obciążeniem finansowym. Dzielnica systematycznie powiększa liczbę dostępnych miejsc przedszkolnych poprzez budowę nowych placówek, rozbudowę placówek już istniejących oraz tworzenie oddziałów przedszkolnych przy szkołach podstawowych, jednak zapotrzebowanie na nowe miejsca w przedszkolach stale rośnie. W związku z obowiązującą tzw. ustawą przedszkolną, od września 2017 roku dzielnica musi wskazać miejsce w przedszkolu wszystkim dzieciom zamieszkałym na jej terenie.

Drugim bardzo istotnym problemem edukacji przedszkolnej na Targówku jest **brak wystarczającej liczby pracowników pomocniczych (woźnych, szatniarzy)**. Bezpieczeństwo dzieci w przedszkolu jest kwestią kluczową dla wszystkich środowisk edukacyjnych. Zdaniem rodziców i nauczycieli przedszkola na Targówku w związku z redukcją liczby pracowników obsługi nie zapewniają dzieciom pełnej opieki i bezpieczeństwa. Od roku szkolnego 2013/2014 dzielnica stosuje się do nowych wytycznych m. st. Warszawy dotyczących liczby zatrudnianych pracowników. W związku z tym, że do przedszkoli po godz. 15.00 uczęszcza tylko 50% dzieci, zmniejszona została liczba etatów nauczycieli i pracowników obsługi. Dla rodziców i nauczycieli dużym problemem jest brak należytej opieki nad dziećmi w szatniach i w drodze do sal lekcyjnych. W sytuacji, w której nie ma żadnej osoby dorosłej w szatni rośnie niebezpieczeństwo wypadku. Ważna jest także obecność dodatkowych osób wspierających pracę nauczycieli, gdyż zdaniem rodziców jeden nauczyciel nie jest w stanie zapewnić należytej opieki wszystkim dzieciom.

Trzeci główny problem edukacji przedszkolnej na Targówku, to **niskie zaangażowanie rodziców oraz słaba komunikacja przedszkoli z rodzicami**. Mimo wielu zachęt ze strony dyrekcji przedszkoli i nauczycieli, większość rodziców nie współpracuje z placówkami i rzadko uczestniczy w wydarzeniach organizowanych przez przedszkola. Przeprowadzone badania

pokazują, że część rodziców także nie jest zadowolona z dialogu z placówką. Istnieją problemy w odbiorze informacji z poziomu Urzędu Dzielnicy przez przedszkola, a potem przekazywaniem do rodziców. Rodzice często nie wiedzą o wielu akcjach i wydarzeniach organizowanych w dzielnicy, np. wielu rodziców należących do Rady Rodziców, nie wie, że na Targówku działa Forum Rodziców.

8. Wizja i misja

Misja:

Misją edukacji przedszkolnej na Targówku jest przygotowanie dzieci do dalszej edukacji i życia w społeczeństwie, wyrównywanie szans edukacyjnych oraz wspieranie indywidualnego rozwoju każdego dziecka.

Wizja:

Edukacja przedszkolna na Targówku w 2020 roku zapewnia wszechstronny rozwój wszystkim dzieciom stosując innowacyjne rozwiązania wychowawcze i nowoczesne technologie. Przedszkola uczą przez zabawę, rozwijają i uspołeczniają dzieci. Wystarczająca liczba wykwalifikowanych pracowników oraz odpowiednia infrastruktura sprawiają, że dzieci w przedszkolach są bezpieczne. Zachęceni przez władze dzielnicy i dyrektorów rodzice, aktywnie uczestniczą w życiu przedszkoli i współdecydują o sprawach edukacji przedszkolnej w dzielnicy.

9. Cele strategiczne

1. Zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w wieku przedszkolnym

Cele szczegółowe w ramach celu pierwszego:

- 1.1. Zwiększenie bezpieczeństwa w placówkach przedszkolnych
- 1.2. Zwiększenie bezpieczeństwa na placach zabawach
- 1.3. Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci

[Cel odpowiada celowi głównemu Programu Rozwoju Edukacji w Warszawie w latach 2013-2020: 1.1: Zapewnienie wysokiej jakości kształcenia i wychowania oraz celowymi szczegółowemu 1.1.5 Podnoszenie jakości edukacji najmłodszych dzieci]

2. Stworzenie modelu współpracy z rodzicami

[Cel odpowiada celom szczegółowym Programu Rozwoju Edukacji w Warszawie w latach 2013-2020: 3.1.1 Rozwój samorządności uczniowskiej i rodzicielskiej w szkołach, dzielnicach i miastach oraz Celowi 3.1.2 Budowanie powiązań szkół z otoczeniem]

3. Zapewnienie edukacji przedszkolnej wszystkim dzieciom zamieszkałym w dzielnicy

[Cel jest zgodny z pierwszym kierunkiem działań Programu Rozwoju Edukacji w Warszawie w latach 2013-2020: Zapewnianie równych szans i warunków dostępu do edukacji, działanie 2: Dostosowywanie liczby miejsc w przedszkolach i szkołach do potrzeb demograficznych oraz działanie 3: Zwiększanie dostępności do przedszkoli i szkół].

Celem strategicznym numer jeden w obszarze edukacji przedszkolnej dla Dzielnicy Targówek jest **zwiększenie bezpieczeństwa dzieci**.

Bezpieczeństwo dzieci w przedszkolu zależy w dużej mierze od **infrastruktury**, dlatego ważne jest regularne prowadzenie napraw i remontów. Wiele przedszkoli na Targówku mieści się w budynkach z lat 50-tych, które wymagają remontów bądź modernizacji. Planowane **remonty, jak i budowa nowych przedszkoli**, powinny być opiniowane przez nauczycieli i rodziców w celu zapewnienia jak najlepszej funkcjonalności infrastruktury oraz komfortu z jej korzystania. Obecnie zdarza się np. że place zabaw nie są dostosowane do potrzeb małych dzieci – mają zbyt wysoko zamontowane poręcze, przez co dzieci do nich nie dosięgają, czy też jest na nich zbyt wiele krzewów, które narażają dzieci na niebezpieczeństwo. Nowe przedszkola budowane są z myślą o potrzebach dzieci niepełnosprawnych, jednak starsze budynki nie mają takich udogodnień, dlatego należy je dostosować **do potrzeb dzieci z niepełnosprawnościami**. Zdaniem rodziców ważne jest także odpowiednie **zabezpieczenie wyjścia z terenu przedszkola**, tak żeby dzieci nie mogły go same opuścić.

Dla rodziców istotnym zagadnieniem w ramach szeroko pojętego bezpieczeństwa dzieci jest ich sytuacja zdrowotna w przedszkolu. Zarówno zdaniem rodziców, jak i nauczycieli, duży problem stanowi przyprowadzanie chorych dzieci do przedszkola, które zarażają inne dzieci. Rozwiązaniem - według rodziców - mogłoby być **wprowadzenie opieki medycznej w przedszkolach**. Lekarz lub pielęgniarka mogliby decydować, czy stan zdrowia dziecka pozwala na jego bezpieczne uczestnictwo w zajęciach. Dzieci uczęszczające do przedszkola cierpią często na różne choroby i dolegliwości, dlatego ważne jest, aby w nagłych przypadkach nauczyciele potrafili udzielić pierwszej pomocy dziecku. Obecnie nauczyciele kończą kurs z zakresu opieki przedmedycznej. Uczestnicy postulowali **wprowadzenie dla nauczycieli kursów z zakresu Kwalifikowanej Pierwszej Pomocy**. W wielu przedszkolach dotkliwym problemem są choroby pasożytnicze wśród dzieci (wszawica, owsica). Zwalczenie tych chorób możliwe jest jedynie po wprowadzeniu odpowiednich procedur w zakresie kontroli higieny oraz zgody i współpracy wszystkich rodziców. Rodzice często nie wiedzą, co robić, jeśli dziecko ma pasożyty, dlatego należy zwiększyć świadomość rodziców na temat chorób zakaźnych. Ze strony rodziców padła propozycja **zorganizowania kampanii społecznej dotyczącej zdrowia małych dzieci**. Na początku roku szkolnego, na pierwszym zebraniu, mogłyby się odbywać spotkania z lekarzem, który powiedziałby rodzicom, jak postępować w przypadku chorób zakaźnych. Rodzice poruszyli też kwestię opieki stomatologicznej w przedszkolach postulując wprowadzenie regularnych przeglądów stomatologicznych u dzieci.

Drugim celem strategicznym Dzielnic Targówek jest **doskonalenie modelu współpracy z rodzicami**. Zdaniem nauczycieli, zaangażowanie rodziców pozytywnie działa na rozwój dziecka, dlatego ważne jest **zwiększanie świadomości rodziców o pozytywnych efektach partycypowania** w życiu instytucji. Jedną z możliwości to **przeprowadzenie akcji „Świadomy rodzic”** informującej rodziców, jak ważna jest współpraca z placówką przedszkolną. Rodzice przedszkolaków to młode osoby, które dopiero od niedawna są rodzicami i często po prostu nie wiedzą, że powinny współpracować z przedszkolem, dlatego proces uczenia partycypacji w życiu przedszkola warto zacząć od rodziców 3-latków. Rodziców należy zachęcać do partycypacji poprzez **wejście w ich środowisko lokalne** - np. animatorzy społeczni mogliby na podwórkach, placach zabaw czy w okolicach centrów handlowych rozmawiać z rodzicami i zachęcać ich do angażowania się w życie przedszkola. Na Targówku działa wielu miejskich

aktywistów – ich potencjał mógłby być pomocny w tworzeniu lepszych relacji rodziców z przedszkolami.

Kluczowe dla dobrej współpracy między rodzicami a przedszkolem jest **poprawienie komunikacji i włączenie rodziców w proces podejmowania decyzji**. Jeśli rodzice nie mają realnego wpływu na to, co dzieje się w przedszkolu, a ich rola ogranicza się do kwestii mało ważnych, to nie czują potrzeby angażowania się. Pomocne w komunikowaniu wzajemnych potrzeb mogłoby być **dopracowanie w każdym przedszkolu zasad kontraktu z rodzicami**, który uświadamiałby rodzicom potrzebę uczestnictwa w życiu przedszkola i pokazywał, co placówka zapewnia dziecku, ale też czego oczekuje od rodzica. Rodzice często nie wiedzą w jaki sposób mogliby się zaangażować i czego się od nich oczekuje, dlatego dyrektorzy i nauczyciele powinni aktywnie przekazywać im taką wiedzę. Niektóre placówki przedszkolne mają doświadczenie w organizowaniu różnych wydarzeń dla rodziców, jednak problemem jest **niska frekwencja na takich spotkaniach**. Rodzice chętniej uczestniczyliby w warsztatach, gdyby związane były z szeroko rozumianymi korzyściami, np. bezpłatnym badaniem dziecka, poradą specjalisty. Kolejny pomysł na zwiększenie zaangażowania rodziców to **wykorzystanie aktywności rodziców, którzy już coś robią dla przedszkola**. W każdym przedszkolu istnieje kilku rodziców-liderów – należy wykorzystać ich potencjał do zaangażowania innych rodziców. Przy zwiększaniu uczestnictwa rodziców należy **stosować metodę „małych kroków”** – powoli i systematycznie nakłaniać rodziców do zaangażowania, np. poprzez prośby skierowaną do dzieci o przyniesienie jakiś materiałów, czy pomocy do przedszkola lub wykonanie czegoś wspólnie z rodzicami. Przedszkola mogłyby również organizować konkursy, w których dzieci uczestniczyłyby wspólnie z rodzicami, co powinno pozytywnie wpłynąć na kontakt rodziców z przedszkolem.

Ważne jest także **tworzenia wizerunku i tożsamości przedszkola**. Placówki przedszkolne powinny umieć zaprezentować się rodzicom – pokazać, jakie zajęcia się odbywają w przedszkolu, w jakich projektach uczestniczy placówka, czego się uczą dzieci. Zdaniem nauczycieli niektórzy rodzice nie zdają sobie sprawy, że przedszkole to nie tylko miejsce, gdzie można zostawić dziecko pod opieką wykwalifikowanej kadry, ale przede wszystkim pierwszy etap edukacji. Rozwiązaniem tego problemu może być **kontynuacja organizacji „dni otwartych” w przedszkolach dla rodziców** oraz przedstawianie na zebraniach

prezentacji multimedialnych pokazujących aktywności organizowane w przedszkolu. Kanałem poprawiającym komunikację z rodzicami są też strony internetowe. Ważne jest, aby informacje na nich przedstawiane były na bieżąco aktualizowane. W niektórych przedszkolach informacje przekazywane są za pomocą poczty internetowej, co ułatwia komunikację.

Trzecim celem w obszarze edukacji przedszkolnej na Targówku jest **zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach**. Zwiększenie liczby miejsc w przedszkolach związane będzie z budową nowych placówek przedszkolnych, rozbudową istniejących przedszkoli (systemy modułowe), zakładaniem kolejnych oddziałów przedszkolnych w szkołach podstawowych oraz ogłoszeniem konkursu ofert na realizację zadania publicznego z zakresu wychowania przedszkolnego dla przedszkoli niepublicznych.

10. Harmonogram

Cel strategiczny	Działania	Termin realizacji	Koszt	Źródło finansowania
1. Zwiększenie bezpieczeństwa dzieci w wieku przedszkolnym 1.1. Zwiększenie bezpieczeństwa w placówkach przedszkolnych 1.2. Zwiększenie bezpieczeństwa na placach zabaw 1.3. Zwiększenie bezpieczeństwa zdrowotnego dzieci	1.1.1. Dostosowanie liczby etatów nauczycielskich i pomocniczych do potrzeb przedszkoli.	2015-2020	Zależny od liczby nowych etatów	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy
	1.1.2. Zwiększenie etatów w istniejących świetlicach szkół podstawowych – zgodnie z potrzebami i przepisami.	2015-2020	Zależny od liczby nowych etatów	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy
	1.2.3. Przegląd zabezpieczenia wyjść z przedszkoli.	2015	Określony po przeglądzie	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy
	1.2.4. Uwzględnienie przedłożonych pisemnie opinii personelu przedszkola i rodziców przy planowanych remontach.	2015-2020	Nie dotyczy	Nie dotyczy
	1.2.1. Planowa modernizacja placów zabaw.	2016-2020	Uwzględniony w Planie remontów na dany rok budżetowy	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy
	1.3.1. Rozmowy z rodzicami celem przekonania ich do wprowadzenia obowiązkowej kontroli higieny (wykrywanie chorób pasożytniczych).	2015-2016	Nie dotyczy	Nie dotyczy
	1.3.2. Wnioskowanie do Prezydenta m.st. Warszawy /Biura Edukacji o wprowadzenie dyżurów pielęgniarstwa w przedszkolach.	2016	Określony na podstawie liczby ewentualnych etatów	Miasto st. Warszawa
	1.3.3. Wprowadzenie przeglądów stomatologicznych w ramach realizacji programów profilaktycznych w przedszkolach. Współpraca z Wydziałem Spraw Społecznych i Zdrowia dla Dzielnicy.	2016-2020	określony dopiero po wyłonieniu realizatora	Wystąpienie o środki na realizację do Biura Polityki Zdrowotnej i ZOZ
	1.3.4. Uwzględnianie w rocznych planach szkoleń dla nauczycieli tematów z zakresu pomocy medycznej.	2015-2020	Zależny od potrzeb placówek	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy
	1.3.5. Wypracowanie z rodzicami indywidualnych dla każdego przedszkola zasad bezpieczeństwa.	2015-2016	Nie dotyczy	Nie dotyczy

	1.3.6. Zorganizowanie akcji informacyjnej dla rodziców na temat zagrożeń zdrowotnych w przedszkolach.	2015-2020	Corocznie w ramach Wszechnicy Edukacyjnej	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy
2. Doskonalenie modelu współpracy z rodzicami	2.1.1. Przeprowadzenie przez urząd i dyrekcje przedszkoli kampanii społecznej „Świadomy rodzic” mającej na celu zwiększenie świadomości rodziców o pozytywnych efektach uczestnictwa w życiu instytucji.	2015-2020	Corocznie w ramach Wszechnicy Edukacyjnej i działań podejmowanych przez dyrekcje i Rady Rodziców w poszczególnych przedszkolach	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy
	2.1.2. Kontynuacja organizacji imprez i konkursów, w których dziecko uczestniczy razem z rodzicem.	2015-2020	Koszty uwzględnione w budżecie placówki	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy oraz środki zebrane przez Rady Rodziców
	2.1.3. Dopracowanie w każdej placówce zasad – „kontraktu” z rodzicami , który uświadamiałby rodzicom potrzebę uczestnictwa w życiu przedszkola. 2.1.4. Przekazywanie informacji rodzicom pocztą elektroniczną, uaktualnianie stron internetowych przedszkoli.	2015-2020	Nie dotyczy	Nie dotyczy
	2.1.5. Kontynuacja organizacji „Dni otwartych” w przedszkolach.	2015-2020	Nie dotyczy	Nie dotyczy
	2.1.6. Wzmacnianie roli rodziców-liderów do angażowania pozostałych rodziców.	2015-2020	Nie dotyczy	Nie dotyczy
	2.1.7. Systematyczne informowanie rodziców, o tym co dzieje się w przedszkolu (prezentacje, zdjęcia z zajęć, wydarzeń).	2015-2020	Koszty uwzględnione w budżecie placówki	Środki w Załączniku Dzielnicowym do budżetu m.st. Warszawy oraz środki zebrane przez Rady Rodziców
	2.1.8. Kontynuacja spotkań pn. FORUM RODZICÓW podczas których przedszkola będą mogły dzielić się dobrymi rozwiązaniami.	2015-2020	Nie dotyczy	Nie dotyczy

3. Zapewnienie edukacji przedszkolnej wszystkim dzieciom zamieszkałym w dzielnicy	3.1.1. Budowa nowych placówek – 3 Zespołów szkolno-przedszkolnych, 1 przedszkola 6-oddziałowego	2016-2020	3 x 30 000 000 zł. 1 x 12 000 000 zł.	Miasto st. Warszawa
	3.1.2. Rozbudowa i modernizacja istniejących przedszkoli (rozbudowa Przedszkola nr 106 , modernizacja Przedszkola nr 128)	2015-2020	10 000 000 zł. 600 000 zł.	

Zespoły szkolno-przedszkolne : tereny Agencji rynku Rolnego **3 x 30 000 000 zł.**

1. ul. Gilarska (9 oddz. przedszkolnych i 24 szkoła podstawowa)
2. ul. Malborska/Głębocka
3. ul. Janowiecka

Adaptacja budynku na przedszkole 6 oddziałowe ul. Cmentarna 11 **4.000 000 zł.**

Stworzenie Zespołu Szkolno -Przedszkolnego na bazie Przedszkola nr 106 i Gimnazjum nr 141 ul. Trocka 4 poprzez modernizację budynku w którym mieszczą się placówki (sala gimnastyczna i 8 klas po 60 m2) **10 000 000 zł.**

modernizacja P 128 2 oddz. 600 000 zł. (1 oddział 300 000 zł.)